

Posudek na magisterskou práci Bc. Josefa Matouška

Předreflektivní sebeztaž vědomí a konstituce „Já“. Husserl a Sartre

Obhajoba na FHS UK dne 22. 9. 2014

Tématem práce je živý a aktuální filosofický výzkum subjektivity jako podkladu individuality osoby, tak jak se toto téma objevilo na počátku dvou významných filosofických tradic, a sice v rané Husserlově filosofii na jedné straně, a v její francouzské recepci na straně druhé. Obě tradice dodnes žijí v úzké symbióze a vzájemně se obohacují a stimulují. Ukazuje se to právě i na problematice tzv. předreflektivního sebeztaž vědomí. Sartre ve své produktivní a kritické recepci Husserlovy filosofie zdůraznil mimo jiné jeden aspekt subjektivity, a to jednoznačnou tezí o primárním a nezpředmětnitelném sebeztaž vědomí, které u Husserla ani v publikovaných ani v nepublikovaných badatelských textech nikdy v takové ostrovní patně nebylo dosaženo, a tím podnítil jak snahu o co nejpřesnější výklad Husserlovy pozice v příslušné tradici akademického, až filologického historického výzkumu na jedné straně, tak nutnost postavit se v alternativních filosofických koncepcích jasně k této otázce. Vývoj v jedné i druhé oblasti se přitom vzájemně ovlivňuje dodnes. Jako příklady mohou sloužit práce D. Zahaviho, R. Berneta a J.-F. Lavigne, kteří se profilovali v první řadě jako experti v první oblasti, z nichž se J. Matoušek opírá především o prvně jmenovaného autora, ale čte a cituje i ostatní dva. Na druhé straně lze sledovat vývoj problematiky předreflexivního sebeztaž vědomí např. na kontrapozici dvou autorů určujících podobu francouzskou fenomenologie po Sartrovi v 60. letech: na radikalizaci Sartrovy teze v novém konceptuálním rámci fenomenologie života u Michela Henryho, na kterého navazuje mimo jiné zmíněný Bernet a Lavigne, na jedné straně, a na radikálním popírání Sartrovy teze ve fenomenologii vnímání a na ni postaveném myšlení provázanosti intersubjektivní tělesnosti lidské a světské u Merleau-Pontyho na straně druhé, na kterého dodnes navazuje i část výzkumu subjektivity v oblasti dialogu fenomenologie a kognitivních věd, o čemž svědčí právě i Zahavi a jeho úzká spolupráce s Gallagherem, který z Merleau-Pontyho explicitně vycházel.

Josef Matoušek si klade ve své práci skromnější cíl, než je podání těchto souvislostí, kde by v omezeném rámci magisterské práce byl musel nutně zůstat na povrchu u přehledových informací, a soustředí se na počátky těchto dvou tradic, přičemž prokazuje velmi pokročilou, suverénní schopnost vyložit jasně základní myšlenky jak Husserlovy teorie tak Sartrova raného filosofického rozvrhu, nakolik se týkají zvoleného tématu. Práce je výsledkem trpělivého studia relevantních textů obou autorů, jejichž výběr se řídil u Husserla tím, co měl Sartre k dispozici v době, kdy svou ranou filosofii koncipoval. Odtud plyne velmi rozumné omezení pramenů, které u obou autorů zpracoval. K práci nemám věcných výhrad, naopak, velmi ji z věcného hlediska oceňuji, a vysoce hodnotím rovněž její jasný, srozumitelný a

obratný styl, poměrně rozsáhlé, ale věcně přiměřené a odůvodněné použití sekundární literatury, a přehlednou strukturu celku.

Moje poznámky k práci se týkají jen několika překlepů a podobných jednotlivostí:

Na str. 14 se vloudila pravopisná chyba: „Vědomí, tedy naše akty, vždy jako by se snažili...“

Str. 15: věta „to, co jsme právě popsali...“ začíná malým písmem.

Str. 32: (Abschatungen), je třeba psát se dvěma „t“, a po závorce by neměla být čárka

Str. 35: „Aplikací paralely s vnímáním materiálního předmětu jsme došli k závěru, že aktivní uchopení předpokládá předcházející afekci a tedy vystupování na předreflexivní rovině. Toto schéma jsme vztáhli na jednotlivé akty vědomí a došli k závěru, že skýtají netematický, avšak tematické uchopení umožňující, vztah vědomí a tak předpoklad pro konstituci „Já“ – *předreflexivní sebezřetab vědomí*.“ Kromě pravopisné chyby by větě mohla být odstraněna i určitá nejasnost, pokud jde její sdělení: předreflexivní danost afekce jakožto aktu předcházející, a předreflexivní samodanost samotného aktu jsou různé věci, ale to autor magisterské práce ví. Takže moje poznámka se týká jen zhuštěné formulace, které by prospělo víc přesnosti.

Str. 38: „na závěru“

Str. 39 „tato teze se do toho ukáže zcela zapadat“ – to by chtělo trochu přeformulovat.

Str. 44: „... „monády „by neměli mít okna“...“

Str. 46: „... sobě sem dán ve zkušenosti...“, „podélná intencionality“

To jsou tedy drobnosti, které jsem – místo abych na ně upozornil autora před odevzdáním jeho práce - sám našel až při jejím druhém čtení, tedy po odevzdání, uvádím je jen pro účel případného dalšího zpracování textu.

A daly by se formulovat i podněty k dalšímu možnému přemýšlení nad tématy, které Josef Matoušek ve své práci s jistotou a přesně prezentuje, a nad způsoby jejich uchopení. To bude ovšem předmětem dalšího projektu, v rámci doktorského studia. Magisterské studium je touto předloženou prací velmi úspěšně dokončeno. Navrhuji práci pro obhajobu a nejlepší hodnocení.

Karel Novotný
FHS UK

7. 9. 2014